

УДК 355.58+614.849

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-1-20>

Галина ОХРОМІЙ

доктор медичних наук, професор

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

halyna.okhromii@dduvs.edu.ua

Анастасія ЗАВАДСЬКА

викладач

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

anastasiia.zavadska@dduvs.edu.ua

Карина ПАНЧЕНКО

здобувач вищої освіти

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

esi_lie@dduvs.edu.ua

ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ ПРОБАЦІЇ

У сучасних умовах питання профілактики девіантної поведінки серед підлітків набуває особливої актуальності, враховуючи зростання рівня підліткової злочинності, поширення шкідливих звичок і соціальної дезадаптації.

Дослідження ролі органу пробації у забезпеченні профілактичної роботи з підлітками є важливим завданням психологічної науки та практики.

Проаналізовано досягнення видатних науковців з основ профілактики девіантної поведінки неповнолітніх у діяльності органу пробації. Виявлено основні чинники, що сприяють формуванню девіантних проявів у підлітковому віці, охарактеризовано причини девіантної поведінки неповнолітніх, розкрито особливості деяких напрямів діяльності органу пробації, надано оцінку ефективності існуючих програм профілактики девіантної поведінки. Нами розроблено «Алгоритм профілактики девіантної поведінки підлітків» та оптимізовані рекомендації щодо вдосконалення профілактичних заходів, спрямованих на зменшення девіантної поведінки серед підлітків.

Ключові слова: підлітки, девіантна поведінка, профілактика, орган пробації, соціально-педагогічні умови, особистість, методи впливу.

© Г. Охромій, 2025

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2009-5275>

© А. Завадська, 2025

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-2357-6119>

© К. Панченко, 2025

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві питання профілактики девіантної поведінки підлітків набуває особливого значення через зростання рівня агресії, злочинності та соціальної дезадаптації серед молоді. Девіантна поведінка підлітків є складним соціально-психологічним явищем, яке впливає не тільки на самих підлітків, а й на суспільство в цілому, породжуючи низку соціальних проблем.

Зазвичай причини відхиленої від норми поведінки можна побачити в родині, адже вона є першим інститутом соціалізації дитини, де підліток засвоює головні чинники та норми поведінки з кожних членів, бере приклад з батьків, їх норми та правила, а в майбутньому може відтворити це на своєму власному прикладі, тобто у дитини формуються загальні стереотипи. Девіантна поведінка з'являється через складність у взаємопорозумінні з батьками, але увага з боку батьків у підлітковому віці це невідкладний компонент [3].

На сьогоднішній день профілактика девіантної поведінки підлітків стає одним із пріоритетних завдань для органів пробації. Ефективна профілактика сприяє зменшенню рівня підліткової злочинності, підвищенню соціальної стабільності та безпеки в суспільстві. В умовах динамічних соціальних змін та інформаційного впливу на свідомість молоді, важливо розробити системні підходи до запобігання девіантній поведінці. Органи пробації грають важливу роль у профілактиці девіантної поведінки підлітків, бо їх діяльність зосереджується на протидії протиправним діям, сприянні соціальному пристосуванню молоді та психологічній підтримці [3; 4].

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. На сьогоднішній день поведінка більшості підлітків не відповідає загальноприйнятим нормам і правилам. Таку поведінку можна назвати такою, яка відхиляється або девіантною. Ці терміни є взаємозамінними. У соціології девіація – відхилення від поведінкової норми, яка розглядається суспільством як неприпустиме. Важливим для розуміння девіантної поведінки є визначення соціальної норми.

Теоретичне підґрунтя досліджуваної проблеми становлять: положення наукових теорій про сутність і природу людини, які висвітлено у дослідженнях М. Савчина, Т. Титаренко; соціально-педагогічної роботи зі школярами, які висвітлено у дослідженнях Т. Алексєнко, Л. Артюшкіної, І. Беха, Л. Вольнови, І. Зверєвої, А. Капської, І. Козубовської, В. Кондрашенка, Т. Лях, Ж. Петровича.

Правові аспекти аналізу проявів девіантності, а також питання їхньої профілактики досліджувалися С. Тарарухіним, В. Тюріною (1982); профілактики правопорушень та важковиховуваності розглянуто у працях М. Калиняк, В. Оржеховської (1985); проблеми виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі, вивчали Н. Замула, В. Кривуша, С. Кушнар'єв, О. Лазаренко (1986). Науковці суто кримінологічного напрямку, такі як Ю. Антонян, К. Ігошев (1989), досліджували сутність, причини й умови протиправної поведінки неповнолітніх, визначали форми, методи превентивного впливу на девіантну поведінку дітей.

Дослідженню причин й умов, що сприяють появі девіантної поведінки, а також діагностичної бази вивчення такої поведінки і способів її подолання присвячено праці вчених із США та Західної Європи (А. Адлер, А. Бандура, Р. Бернс, Е. Дюркгейм, К. Леонгард, Ч. Ломброзо, А. Маслоу, Р. Мертон, Д. Міллер, К. Роджерс, В. Франкл, З. Фрейд, У. Шелдон, Б. Штольц, та ін.).

Мета дослідження – вивчити існуючі методи профілактики девіантної поведінки підлітків у діяльності органів пробації та розробити рекомендації оптимізованих підходів профілактики в сучасних умовах.

Експериментальною базою дослідження був Комунальний районний відділ філії Державної установи «Центр пробації» в Запорізькій області.

Дослідженням було охоплено 60 підлітків віком 16–18 років, які відбувають покарання за вироком суду.

Всього було обстежено 40 хлопців (66.6%) і 20 дівчат (33.3%), вибірка суцільна. Виховані у повних сім'ях (37%) та неповних сім'ях (63%).

Методи дослідження: *Аналітичний метод*: аналіз наукових досліджень провідних вчених за даними літературних джерел; *Діагностичний метод*: спостереження, психологічне тестування, анкетування; *Синтез інформації і аналіз результатів дослідження*.

Емпіричний етап дослідження включав наступні методи дослідження:

- для дослідження глибинних аспектів особистості, таких як установи, цінності, мотиви поведінки, виявлення внутрішніх конфліктів та невротичних конфліктів, використовувалася *методика незакінчених пропозицій Сакса-Сіднея* [2, с. 291–296];

- для дослідження внутрішнього світу підлітка, його самооцінки, відносин з оточуючими людьми та сприйняття навколишнього світу, використовувалася *методика «Дерево, люди, життя» Піла Вілсона*;

- для оцінки рівня сімейної агресії очима дитини застосовувалася *шкала М. Штрауса і С. Штайнметц*;

- для діагностики схильності до різних видів залежності використовувалася *методика Г.В. Лозової* [1].

Дослідження було проведено у три етапи:

1. Початковий аналіз – оцінка рівня відповідальності підлітків, які перебувають під наглядом органів пробації, що дозволило визначити вихідний рівень відповідальної поведінки підлітків.

2. Формувальний етап – розробка спеціальних програм та впровадження нових методик, спрямованих на розвиток відповідальності у підлітків.

3. Підсумкова оцінка – оцінка рівня відповідальності підлітків з метою порівняння результатів та визначення кількісних і якісних відмінностей.

Виклад основного матеріалу. В Україні профілактика девіантної поведінки підлітків здійснюється через поєднання освітніх, соціальних, психологічних і правових заходів.

Основна мета цих технологій — зменшити ризики виникнення девіантних форм поведінки, сприяти гармонійному розвитку молоді та створити сприятливе середовище для її соціалізації.

Використання інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри, дискусії, мозкові штурми, створює умови для розвитку критичного мислення, командної роботи та здатності до самоаналізу. Це дозволяє учням брати активну участь у навчальному процесі і сприяє кращому засвоєнню матеріалу через практичні заняття та рефлексію.

Сучасні цифрові платформи дозволяють створювати курси та тренінги, орієнтовані на розвиток соціальних навичок, емоційного інтелекту та моральних цінностей.

Підлітки можуть пройти онлайн-курси, що навчають їх самоконтролю, розумінню емоцій інших людей, а також методам вирішення конфліктів та стресових ситуацій [3].

В Україні з 2013 р. функціонують Центри ювенальної пробації, які демонструють позитивні результати у профілактиці правопорушень серед неповнолітніх. Завдяки комплексному підходу, який включає психологічну, соціальну та юридичну допомогу, вдалося знизити рівень рецидиву [3; 4].

Соціально-психологічна підтримка також включає роботу з батьками, спрямовану на поліпшення взаєморозуміння в сім'ї, навчання конструктивним методам виховання та підтримки дітей. Родинні консультації допомагають батькам краще розуміти потреби своїх дітей, зокрема, у підлітковому віці, та попереджати можливі конфлікти.

Соціальні служби проводять індивідуальну роботу з сім'ями, які знаходяться в складних життєвих обставинах, забезпечуючи їх консультативною та матеріальною підтримкою [3; 4].

Виявлення дітей, які перебувають у групах ризику (виходячи з їхнього соціального середовища, психічного стану, проблем у сім'ї або навчанні), і надання їм своєчасної підтримки.

Рис. 1. Структура моделі профілактики девіантної поведінки

Це може бути робота з психологами, соціальними працівниками або педагогами, щоб допомогти уникнути розвитку девіантних проявів [4].

Нами було зроблено *глибокий аналіз наукових теоретичних та практичних досягнень ведучих науковців та розроблені оптимізовані рекомендації профілактики девіантної поведінки підлітків.*

Розроблено:

- Структура моделі профілактики девіантної поведінки (рис. 1);
- Модель «Алгоритм профілактики девіантної поведінки підлітків» (рис. 2).

Рис. 2. Модель «Алгоритм профілактики девіантної поведінки підлітків»

Використання моделі Профілактики девіантної поведінки підлітків, дозволить спеціалістам, досягнути максимального ефекту.

Важливо забезпечити комплексний підхід, інтегрувати зусилля різних інституцій та активно використовувати сучасні технології (рис. 1).

Результати емпіричного дослідження:

1. Нами проведена оцінка рівня сформованості ставлення до сім'ї, авторитетів, друзів, майбутнього, себе та соціальних норм за *Методикою незакінчених пропозицій. Сакса-Сіднея* [2, с. 291–296]. Під час дослідження ми виділили основні аспекти, які можуть свідчити про психологічні проблеми чи конфлікти. Під час аналізу відсоткового співвідношення двох груп досліджуваних стало очевидним, що хлопці частіше демонструють негативні або байдуже ставлення до сім'ї, авторитетів, та мають високий рівень песимізму й уникнення проблем; а дівчата, порівняно з хлопцями, частіше виявляють позитивне ставлення до сім'ї, авторитетів, майбутнього та демонструють більш активний підхід до вирішення проблем. В обох групах спостерігається значний рівень невизначеності щодо майбутнього та однаковий рівень байдужості у ставленні до себе.

Після чого підлітки пройшли курс тренінгів, спрямованих на розвиток соціальних навичок, емоційного інтелекту, здатності до самоконтролю і відповідального прийняття рішень. В результаті повторного тестування, в обох групах покращилися показники ставлення до сім'ї, авторитетів, майбутнього та зменшився рівень негативного ставлення, песимізму, відторгнення авторитетів та уникнення проблем. Дівчата показали більш значні покращення, зокрема в оптимізмі, самооцінці та активності у вирішенні проблем. Хлопці також покращили свої результати, але зберігають деякі тенденції до песимізму та уникнення проблем.

Рисунок 3 демонструє порівняльні результати Методики незакінчених пропозицій Сакса-Сіднея, а саме у категоріях «Ставлення до авторитетів» та «Ставлення до соціальних норм» приріст серед хлопців становить +15% і +17,5% відповідно, що свідчить про значний прогрес у формуванні у них поваги до соціальних правил та взаємодії з дорослими.

Дівчата показали помірний, але стабільний приріст у межах +10% у більшості категорій, що свідчить про збереження високого рівня сформованості відповідальної поведінки вже на початковому етапі.

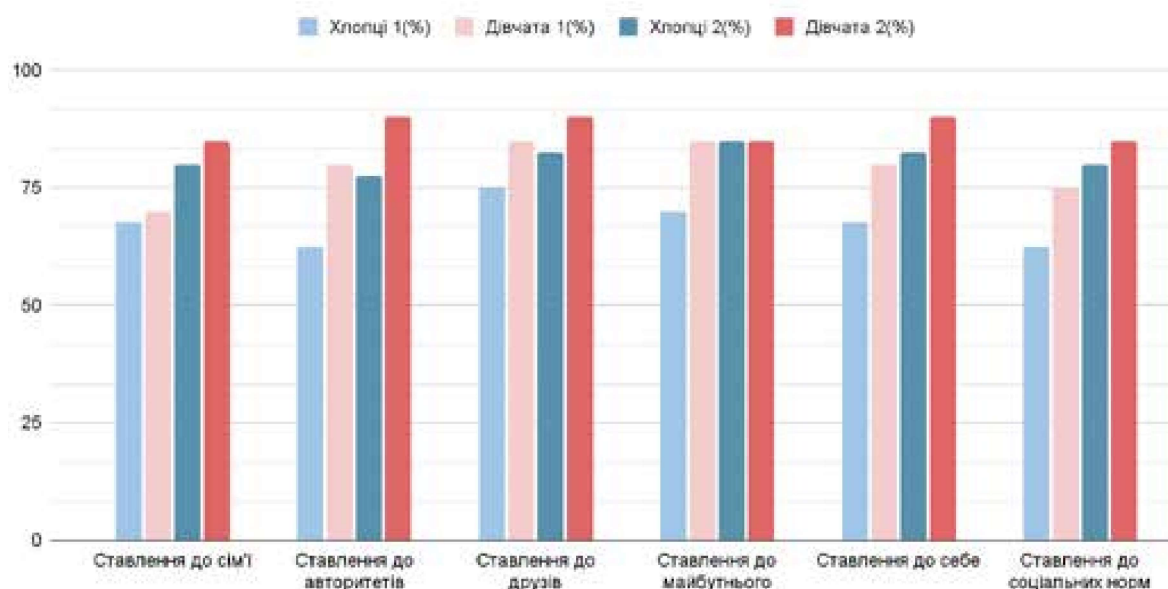

Рис. 3. Порівняльні результати Методики незакінчених пропозицій Сакса-Сіднея

У категорії «Ставлення до майбутнього» приріст серед хлопців становив +15%, що може свідчити про підвищення усвідомленості щодо особистих життєвих перспектив. У дівчат приріст у цій категорії був відсутній, оскільки початковий рівень вже був достатньо високим.

У середньому рівень сформованості відповідальної поведінки зріс на 12–17% залежно від категорії.

Таким чином, ефективність профілактичних тренінгів є підтвердженою: результати вказують на те, що заходи сприяють покращенню відповідальної поведінки у підлітків, які перебувають під наглядом органів пробації. Особливо помітно це серед хлопців, які показали значний приріст у кожній категорії.

2. Для оцінки рівня схильності підлітків до залежної поведінки використовувалася **Методика діагностики схильності до різних видів залежності Г.В. Лозової** [1]. Тест на аддукцію визначає схильність людини до 13 видів залежностей, а саме алкогольної, інтернет і комп'ютерної, любовної, наркотичної, ігрової, нікотинової, харчової, від між статевих відносин, трудоголізм, телевізійної, релігійної, від здорового способу життя, лікарська залежність, та загальну схильність до залежностей.

Під час аналізу відсоткового співвідношення двох груп досліджуваних стало очевидним, що спостерігається середній та високий рівень схильності до хімічної та ігрової залежностей серед хлопців і високий рівень схильності до залежності від соціальних мереж серед дівчат. Після чого підлітки пройшли курс тренінгів, спрямованих на попередження формування залежностей та розвиток стійкості до впливу зовнішніх негативних факторів, підвищення рівня відповідальності за власні дії, покращення соціальних навичок, зокрема вміння приймати зважені рішення. В результаті повторного тестування найбільше зниження схильності спостерігається в категоріях хімічної залежності та залежності від гаджетів, особливо серед хлопців, а у дівчат найвищий ефект від профілактичної роботи зафіксовано в категорії залежності від соціальних мереж та гаджетів.

Загальне середнє зниження рівня схильності до різних видів залежності склало від 13% до 19%, що свідчить про ефективність впроваджених тренінгів.

Рисунки 4 і 5 демонструють порівняльні результати Методики діагностики схильності до різних видів залежності Г.В. Лозової. Рівень залежності знизився у всіх категоріях, а най-

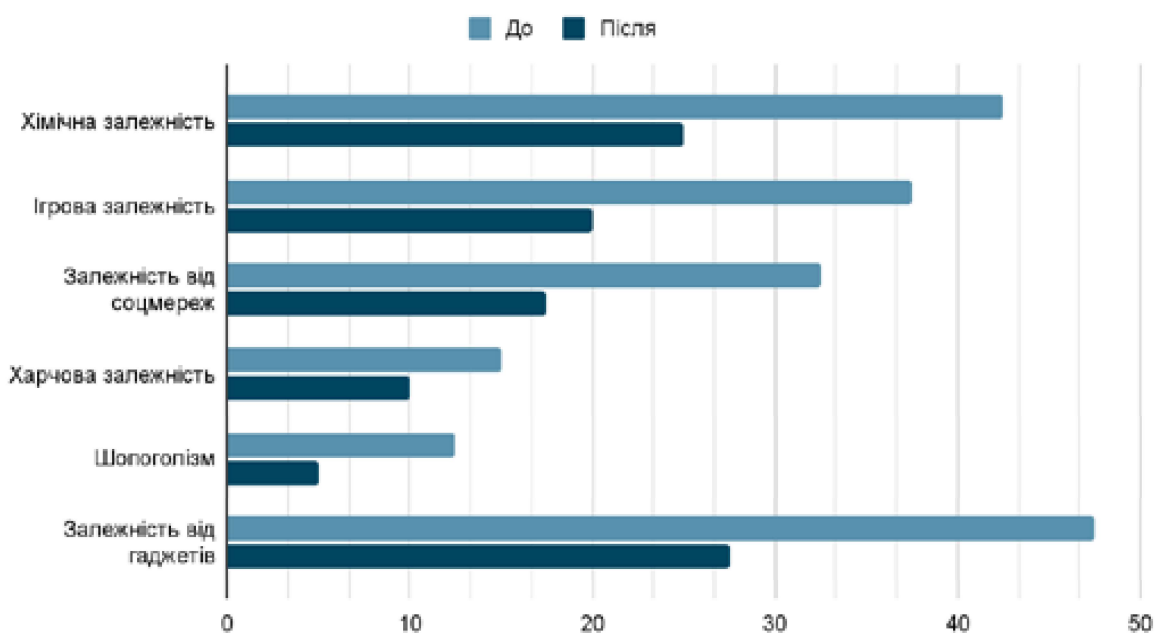

Рис. 4. Порівняльні результати серед хлопців Методики діагностики схильності до різних видів залежності Г.В. Лозової

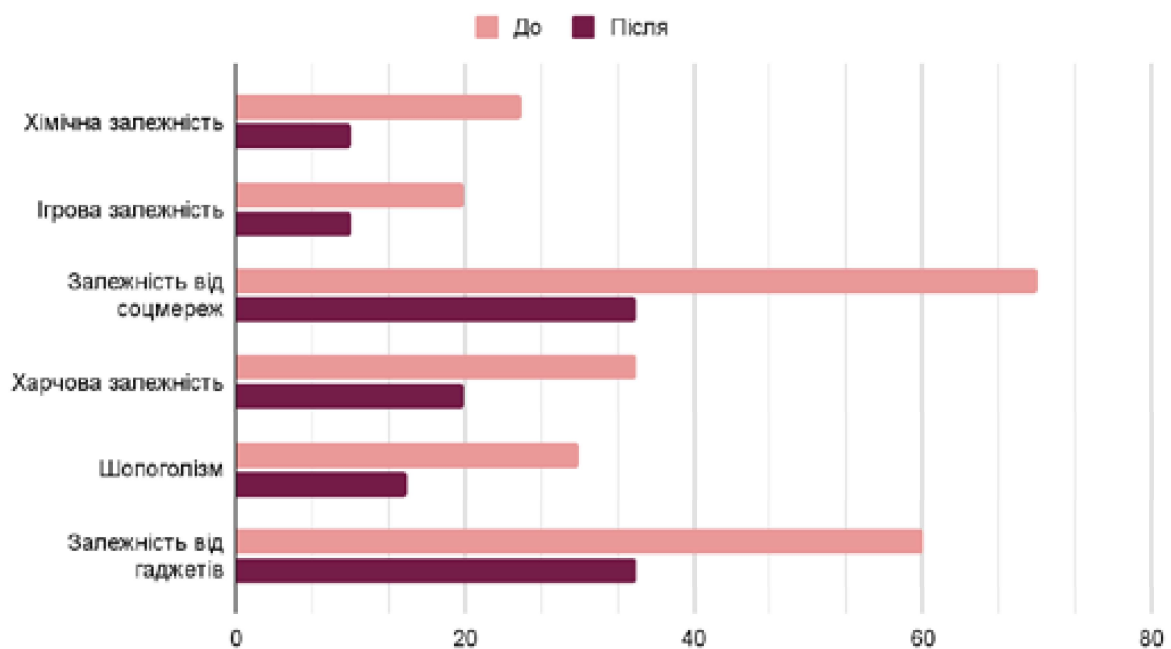

Рис. 5. Порівняльні результати серед дівчат Методики діагностики схильності до різних видів залежності Г.В. Лозової

суттєвіші позитивні зміни спостерігалися в категоріях «залежність від гаджетів», «залежність від соцмереж» та «хімічна залежність». Загальний середній рівень схильності до залежностей серед усіх підлітків зменшився в середньому на 14–19%, залежно від категорії.

Нами було проведено кореляційний аналіз за допомогою коефіцієнта Пірсона.

Визначили два етапи:

1. Розрахунок кореляції між відповідними показниками до і після тренінгів.
2. Аналіз та узагальнення кореляційних зв'язків між змінними, щоб пояснити взаємозв'язки між ставленням до соціальних норм, залежностями та ефективністю профілактичних заходів.

1. Кореляція для ставлення підлітків до соціальних норм (Методика незакінчених пропозицій Сакса-Сіднея).

Хлопці: Коефіцієнт кореляції: $r = 0.70$ Рівень значущості: $p = 0.12$ Інтерпретація: Кореляційний зв'язок є середнім та позитивним, що вказує на тенденцію до покращення ставлення хлопців до соціальних норм після проходження тренінгів.

Дівчата: Коефіцієнт кореляції: $r = 0.47$ Рівень значущості: $p = 0.35$ Інтерпретація: Зв'язок між тренінгами та покращенням ставлення до соціальних норм серед дівчат є слабким.

Висновок: після проходження тренінгів у підлітків покращилося ставлення до соціальних норм. Однак, отримані показники кореляції можуть бути наслідком недостатньо великої вибірки (хоча вибірка суцільна, 100%) або інших зовнішніх факторів, що впливають на соціальну поведінку підлітків. Це потребує більш детального в майбутньому вивчення. Вплив тренінгів на хлопців більш помітний, ніж на дівчат, що може свідчити про більшу сприйнятливості хлопців до соціально-педагогічного впливу в контексті відповідальності перед суспільством (рис. 6).

2. Кореляція рівня схильності до залежностей (Методика Г.В. Лозової):

Хлопці: Коефіцієнт кореляції: $r = -0.99$ Рівень значущості: $p = 0.0002$ Інтерпретація: Отриманий дуже сильний негативний зв'язок вказує на те, що після тренінгів рівень схильності хлопців до залежностей значно знизився.

Оскільки $p < 0.05$, можна говорити про статистично значущий вплив профілактичних заходів.

Дівчата: Коефіцієнт кореляції: $r = -0.98$ Рівень значущості: $p = 0.0006$ Інтерпретація: Аналогічно до хлопців, рівень схильності до залежностей у дівчат суттєво зменшився після проходження тренінгів. Статистично значущий зв'язок вказує на те, що отримані зміни не є випадковими, а підтверджують ефективність заходів.

Висновок: високі кореляційні показники свідчать про значний вплив тренінгів на зниження схильності підлітків до залежної поведінки.

Відзначається, що хлопці показали трохи сильнішу реакцію на профілактичні заходи, але загалом ефективність тренінгів є високою для обох груп (рис. 6).

Загальний аналіз кореляційних зв'язків:

– Покращення ставлення до соціальних норм менш виражене, ніж зниження рівня залежностей. Це може свідчити про те, що поведінкові патерни змінюються швидше в контексті конкретних шкідливих звичок, ніж у ставленні до соціальних норм.

– Вплив тренінгів на ставлення хлопців є помітнішим, ніж на дівчат. Це може бути пов'язано з тим, що хлопці початково демонстрували нижчий рівень відповідальної поведінки, тому їхні позитивні зміни є більш вираженими.

– Рівень залежностей суттєво знизився, що свідчить про ефективність заходів. Високі показники кореляції ($r \approx -1$) та статистично значущі результати ($p < 0.05$) підтверджують, що профілактичні тренінги дали позитивний ефект.

Візуалізація змін у ставленні підлітків після тренінгів.

Видно, що хлопці продемонстрували більш суттєве зростання в категоріях «Соціальні норми» та «Авторитети».

Дівчата вже мали високі показники і стабільно покращили свої результати.

Графік змін у рівні схильності до залежностей серед підлітків після тренінгів. Видно, що найбільш суттєве зниження спостерігається у залежності від соціальних мереж та гаджетів, особливо серед дівчат.

Також знизилася хімічна та ігрова залежність у хлопців, рис. 7.

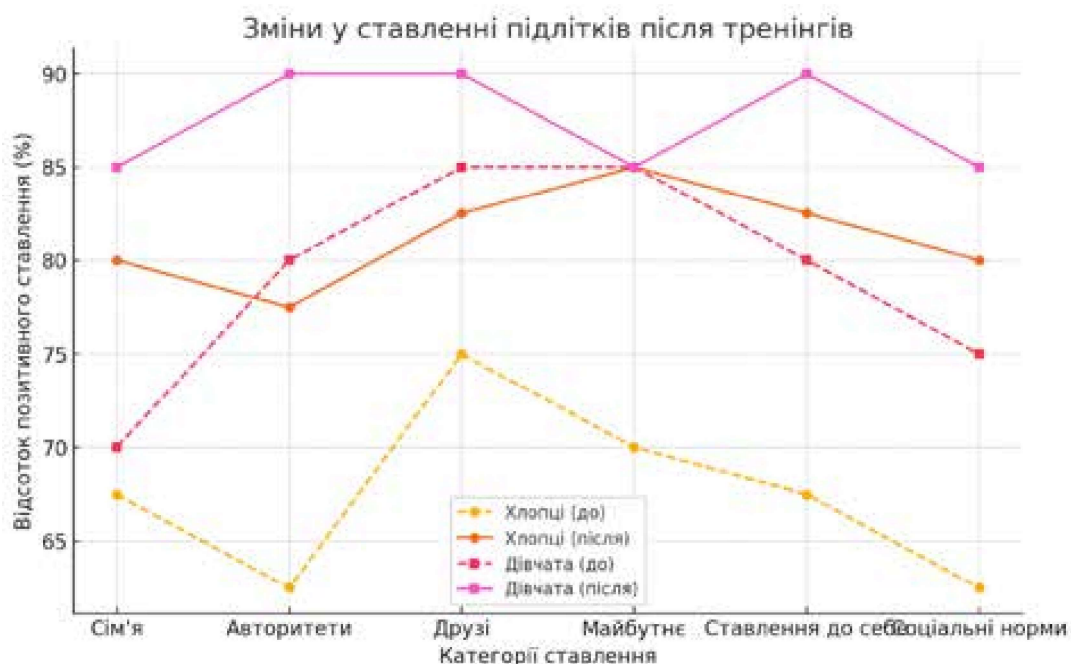

Рис. 6. Ставлення підлітків до і після тренінгів в категоріях «Соціальні норми» та «Авторитети»

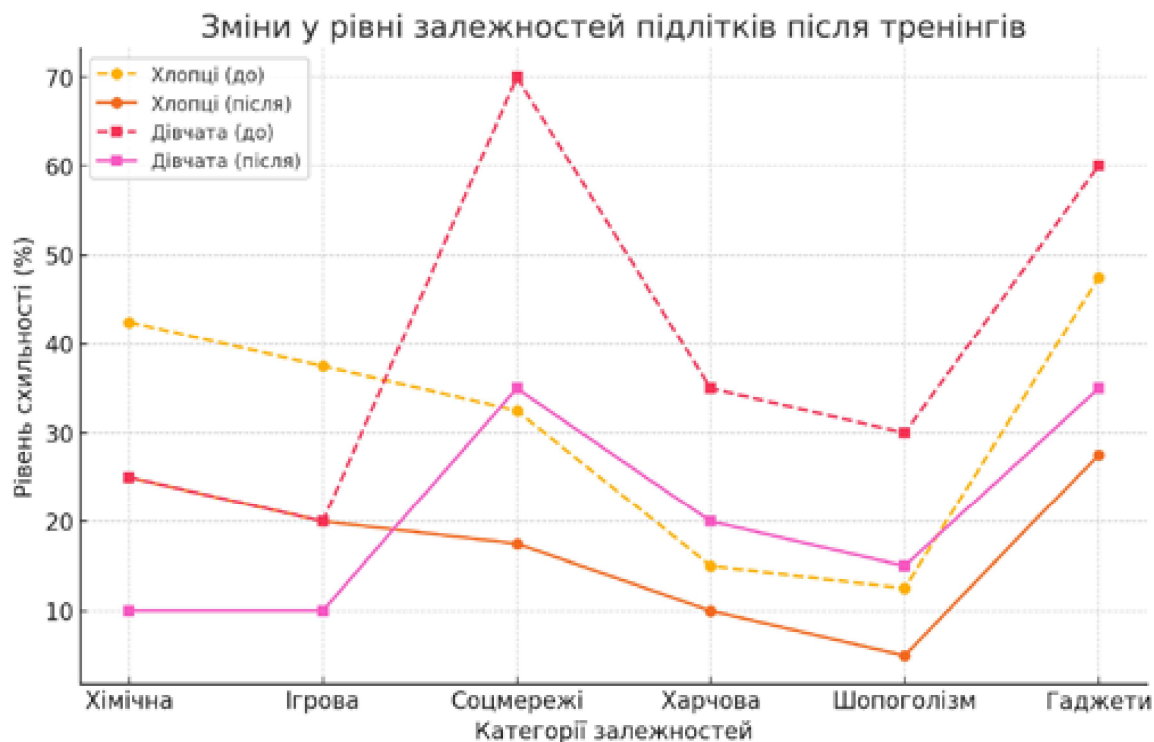

Рис. 7. Ставлення підлітків до і після тренінгів в категоріях «Соціальні норми» та «Авторитети»

Рис. 8. Модель оптимізованих підходів профілактики девіантної поведінки підлітків в сучасних умовах

На рисунку 8 представлена розроблена нами Модель оптимізованих підходів профілактики девіантної поведінки підлітків в сучасних умовах. Зазначені підходи будуть сприяти гармонійному розвитку особистості підлітків, зменшенню соціальної напруженості та формуванню відповідального та інтегрованого покоління в сучасних умовах.

Модель рекомендованих оптимізованих підходів профілактики девіантної поведінки підлітків в сучасних умовах є важливою для розвитку та покращення профілактичних заходів, спрямованих на зменшення девіантної поведінки серед підлітків, оскільки за допомогою комплексного підходу можна значно знизити ризик девіантних проявів серед підлітків і сприяти їх гармонійному розвитку.

Висновки. Індивідуалізація підходів до профілактики девіантної поведінки є ключем до ефективної роботи з підлітками. Це дозволяє створювати персоналізовані програми, які враховують унікальні потреби кожного підлітка, його проблеми та фактори ризику. Такий підхід дозволяє максимально враховувати як психологічні, так і соціальні особливості кожної дитини, що, в свою чергу, підвищує шанси на зменшення девіантної поведінки і сприяє розвитку здорової особистості.

Використання нових технологій і інноваційних методів у профілактиці девіантної поведінки підлітків відкриває нові можливості для більш ефективної, персоналізованої і інтерактивної підтримки. Ці підходи дозволяють охопити ширшу аудиторію, забезпечити гнучкість у наданні допомоги і врахувати індивідуальні потреби кожного підлітка, роблячи процес профілактики доступним, привабливим і менш стресовим.

Розроблені нами оптимізовані підходи первинної, вторинної і третинної профілактики девіантної поведінки та алгоритм проведення профілактики девіантної поведінки підлітків мають велику теоретичну та практичну значимість і можуть бути впроваджені в діяльності напрямів діяльності органів пробації. Очікувані результати впровадження нашої моделі профілактики девіантної поведінки підлітків сприятимуть гармонійному розвитку особистості підлітків, зменшенню соціальної напруженості та формуванню відповідального та інтегрованого покоління в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків : навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студ. спец. «Соціальна робота» : у 2 ч. 2-е вид., перероб. і доп. Ч. 1. Теоретична частина. Київ, 2016. 188 с.
2. Оржеховська В. М., Федорченко Т. Є. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх : навч. метод. посібник. Черкаси : Вид. Чабаненко, 2008. 376 с.
3. Психологу для роботи. Діагностичні методики : зб. / уклад. : М. В. Лемак, В. Ю. Петрище. 2-е вид., випр. Ужгород : Вид-во О.Гаркуші, 2012. 616 с.
4. Самойлов А. М. Класифікація типів девіантної поведінки. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2013. Вип. 36. С. 43–48.

Надійшла до редакції 01.03.2025

References

1. Volnova, L. M. (2016) Profilaktyka deviantnoi povedinky pidlitiv [Prevention of deviant behavior of adolescents] : navch.-metod. posibnyk do spetskursu «Psykhohohiia devyatsii» dlia stud. spets. «Sotsialna robota» : u 2 ch. 2-e vyd., pererob. i dop. Part 1. Teoretychna chastyna. Kyiv. 188 p. [in Ukr.].
2. Orzhekhovska, V. M., Fedorchenko, T. Ye. (2008) Profilaktyka deviantnoi povedinky nepovnolitnikh [Prevention of deviant behavior of minors] : navch. metod. posibnyk. Cherkasy : Vyd. Chabanenko. 376 p. [in Ukr.].
3. Psykholohu dlia roboty. Diahnostychni metodyky [Psychologist for work. Diagnostic methods] : zb. / uklad. : M. V. Lemak, V. Yu. Petryshche. 2-e vyd., vypr. Uzhhorod : Vyd-vo O.Harkushi, 2012. 616 p. [in Ukr.].

4. Samoilov, A. M. (2013) Klasyfikatsiia typiv deviantnoi povedinky [Classification of types of deviant behavior]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. Iss. 36, pp. 43–48. [in Ukr.].

ABSTRACT

Halyna Okhromiy, Anastasiya Zavadska, Karyna Panchenko. Preventing teenage deviant behavior in the work of internal affairs agencies

In today's conditions, the issue of prevention of deviant behavior among teenagers becomes especially relevant, taking into account the increase in the level of teenage crime, the spread of bad habits and social maladjustment.

Studying the role of the probation body in ensuring preventive work with teenagers is an important task of psychological science and practice.

The achievements of outstanding scientists on the basics of prevention of deviant behavior of minors in the activities of the probation body are analyzed. The main factors that contribute to the formation of deviant manifestations in adolescence are identified, the causes of deviant behavior of minors are characterized, the peculiarities of some areas of activity of the probation authority are revealed, and the effectiveness of existing programs for the prevention of deviant behavior is evaluated.

We developed the «Algorithm for the prevention of deviant behavior among adolescents» and optimized recommendations for improving preventive measures aimed at reducing deviant behavior among adolescents.

Key words: *adolescents, deviant behavior, prevention, probation agency, socio-pedagogical conditions, personality, methods of influence.*